

KOMUNIKACJA TO DIALOG

Zimowa Szkoła Leśna, przygotowana przez Instytut Badawczy Leśnictwa i Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych odbyła się już po raz 10. Tym razem poświęcona była problemom komunikacji społecznej i edukacji w leśnictwie. Edukacja przyrodniczo-leśna w lasach jest jednym z ważniejszych pozaprodukcyjnych zadań Lasów Państwowych. Sposób przekazu informacji przez edukatora leśnego o procesach zachodzących w przyrodzie i zrównoważonej gospodarce leśnej jest bardzo ważny, ponieważ nie każdy z nas ma wiedzę na temat podstawowych procesów zachodzących w ekosystemie leśnym.

– *To tematyka bardzo na czasie* – mówił prof. **Jacek Hilszczański**, zastępca dyrektora Instytutu Badawczego Leśnictwa otwierając obrady – *bo komunikacja między leśnikami a społeczeństwem nie wygląda obecnie najlepiej*. Prof. Hilszczański wyraził nadzieję, że obrady przyczynią się do odbierania przez ogół społeczeństwa argumentów leśników, ich pracy z większym zrozumieniem.

Komunikacji społeczna i edukacja w leśnictwie to tematyka bardzo na czasie – mówił prof. Jacek Hilszczański, zastępca dyrektora Instytutu Badawczego Leśnictwa otwierając obrady

Przygotowano 23 referaty, które przedstawiono w 3 blokach tematycznych, a w Zimowej Szkole Leśnej wzięli udział przedstawiciele regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych, nadleśnictw (przede wszystkim edukatorzy leśni), parków narodowych, nauki. Serdeczne powitanie i podziękowanie skierował prof. Hilszczański do pomysłodawcy szkoły prof. **Andrzeja Klocka**, wieloletniego dyrektora Instytutu Badawczego Leśnictwa.

Sławomir Mazurek, podsekretarz stanu w Ministerstwie Środowiska zwracając się do uczestników obrad podkreślał, że żyjemy w czasach szczególnych, w czasach postprawdy, w których niezwykle łatwo jest docierać do społeczeństwa z półprawdami, a czasami także z fałszywym przekazem. Racjonalna polityka leśna nie zawsze spotyka się ze zrozumieniem, dlatego tak ważna jest edukacja leśna i rzetelna komunikacja. Leśnicy powinni informować o swojej pracy, o roli i znaczeniu lasów,

szczególnie w obszarach pozaprodukcyjnych, w jeszcze większym wymiarze niż robią to obecnie.

Sławomir Mazurek, podsekretarz stanu w Ministerstwie Środowiska podkreślał, że żyjemy w czasach, w których niezwykle łatwo jest docierać do społeczeństwa z półprawdami, a czasami także z fałszywym przekazem.

– *Ludzie mają potrzebę kontaktu z naturą, choć wiele osób z różnych względów obawia się tego kontaktu*. Warto pokazywać otwartość lasów dla grup zorganizowanych i dla turystów indywidualnych, którzy mogą być ambasadorami lasów w różnych środowiskach. Warto kontaktować się z lokalnymi społecznościami, przekazywać im wiedzę o lesie, ale też o tym, jak wygląda praca leśników. Leśnicy robią to na co dzień, ale trzeba monitorować efekty tej pracy, wymieniać się doświadczeniami i rola Zimowej Szkoły Leśnej jest w tym zakresie nie do przecenienia – mówił wiceminister środowiska.

W Zimowej Szkole Leśnej wzięli udział goście z zagranicy – z Belgii, Niemiec, Finlandii, Słowacji, Czech. **Marek Turceni**, z Uniwersytetu Przyrodniczego w Pradze wygłosił referat pod tytułem „Wyzwania stojące przed nauką i edukacją leśną”.

– *Z dumą mówimy: My leśnicy jesteśmy tu od 200 lat i wiemy wszystko. Dlaczego niektórzy ekolodzy mówią nam co mamy robić? Jedynie my wiemy, co powinniśmy robić w naszych lasach. Taka postawa to duży błąd i nasz duży problem* – zauważył gość z Czech.

Jak temu zaradzić? Jego zdaniem trzeba dużo zainwestować w marketing i poprawę komunikacji. Oba te obszary muszą być profesjonalne, skupione na kształtowaniu grup społecznych oraz być realizowane stale i na dużą skalę.

– *Musimy powtarzać co robimy, dla kogo i co by się stało, gdybyśmy zaprzestali naszych działań. Społeczeństwo musi zdawać sobie sprawę, że nie tylko potrzebuje leśników, ale też są oni ważni* – mówił Marek Turceni.

Gerhard Oesten z Uniwersytetu we Fryburgu dowoził, że zarówno doświadczenia z praktyki leśnej, jak i liczne badania naukowe wskazują, że niewystarczająca komunikacja – brakujące lub nawet błędne informacje,

nieporozumienia, niezrozumiałe komunikaty, wstrzymywanie ważnych informacji czy stosowanie niezrozumiałej terminologii są zagrożeniem dla osiągnięcia celów, a mogą nawet stanowić symptom głębszych konfliktów w obrębie organizacji.

– *Komunikacja jest czymś więcej niż tylko przekazywaniem informacji. Udana komunikacja to dialog na równym poziomie, a fundament udanej komunikacji jest wiarygodność i gotowość do zrozumienia drugiej strony dialogu* – mówił Gerhard Oesten.

Prof. **Piotr Paschalis Jakubowicz** reprezentujący Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa mówiąc o edukacji i komunikacji w leśnictwie podkreślał, że mają one sens tylko wtedy, gdy oparte są na wiedzy i umiejętnościach rozumienia funkcjonowania ekosystemów leśnych. Oznacza to zarówno odniesienie do polityki zrównoważonego rozwoju, jak i polityki leśnej, z zachowaniem zasobów przyrodniczych i krajobrazu, racjonalnej gospodarki leśnej i efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych.

Wiele miejsca podczas obrad poświęcono kreowaniu wizerunku leśnika i współczesnego leśnictwa przez środki masowego przekazu. Podkreślano, że Lasy Państwowe należą do organizacji, które prowadzą jedną z bardziej aktywnych, a zatem lepszych komunikacji medialnych. Otwarte są na media tradycyjne (prasa, radio, TV), ale także na media społecznościowe.

W Zimowej Szkole Leśnej wzięli udział przedstawiciele regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych, nadleśnictw, parków narodowych, nauki.

– *Tylko 19% społeczeństwa to stali bywalcy lasu. Coraz więcej osób rezygnuje z wycieczek do lasu. Jak do nich dotrzeć? Najłatwiej przez internet, a szczególnie przez Facebook, bo użytkowników tego portalu jest najwięcej. W roku 2009 konto na Facebooku otworzyło Nadleśnictwo Gdańsk, był to pierwszy facebookowy profil nadleśnictwa. Dzisiaj jest ich już ponad 200. Profil Lasów Państwowych odwiedza na Facebooku 58 tys. internautów dziennie, dla porównania oficjalną stronę internetową Lasów Państwowych 5 tys. osób dziennie. Facebook ma tę przewagę, że komunikacja jest tam dwustronna. Każdy może być uczestnikiem dialogu, który w obecnych czasach jest absolutnie niezbędny. Kontakt przez Facebook musi być jasny, zrozumiały, atrakcyjny dla odbiorcy, bo tylko tak można do niego dotrzeć i kształtować postawy społeczeństwa nie bojąc się tematów trudnych. Rozmowa z internautami trwa 24 godziny na dobę. To praca ciężka, ale się opłaca. Warto dodać, że leśne fanpage'e prowadzone są przez samych leśników, a nie przez firmy zewnętrzne. Nie od dziś wiadomo, że najlepiej komunikację prowadzą pasjonaci, czego przykładem są właśnie polscy*

leśnicy. Średni zasięg postu to 40 tys. osób dziennie, ale są i takie, np. dotyczące huraganu w Borach Tucholskich, które odnotowały 0,5 mln wejść jednego dnia – mówiła **Magdalena Stępińska** z Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych.

Mediom społecznościowym poświęcony był też referat przygotowany przez **Radostawa Lewonia** i **Ewę Pirożnikow** z Zamiejscowego Wydziału Leśnego Politechniki Białostockiej w Hajnówce. Przeanalizowali stan obecny i perspektywy edukacji leśnej w mediach społecznościowych. Badania wykazały, że większość respondentów korzysta z portali, aby zdobyć wiedzę i komunikować się ze specjalistami. Portale społecznościowe motywują do korzystania z rekreacji na terenach leśnych, zbierania grzybów i ziół. Wyniki ujawniły wady i zalety fanpage'u Lasów Państwowych oraz grup społecznościowych o tematyce przyrodniczej. Autorzy referatu stwierdzają we wnioskach, że portale społecznościowe mają coraz większe znaczenie w edukacji i komunikacji ze społeczeństwem, dlatego serwisy społecznościowe powinny być udoskonalane i otwarte na ciągle zmieniające się potrzeby społeczeństwa. Lasy Państwowe powinny wspierać grupy przyrodnicze przyciągające prawdziwych pasjonatów. Wsparcie organizacyjne i merytoryczne takich grup pozwoliłoby na zwiększenie świadomości ekologicznej oraz zdobycie wiedzy od praktyków, dotyczącej gospodarki leśnej. Takie działania miałyby znaczący wpływ na uzyskanie zaufania do działalności leśników.

Zimowa Szkoła Leśna była też okazją do zaprezentowania ciekawych praktyk w obszarze edukacji przyrodniczo-leśnej. **Klaudyna Jędrasiewicz** i **Michał Duszyński** z Nadleśnictwa Antonin zaprezentowali aplikację mobilną, cyfrowy przewodnik po „Ścieżce Antonin” w rezerwacie Wydymacz w Nadleśnictwie Antonin. Przewodnik sam przedstawia kolejne przystanki na ścieżce edukacyjnej, a użytkownik decyduje o zakresie i tempie eksploracji prezentowanej treści. System oparty jest na umieszczonych na trasie czujnikach i jest niezależny od internetu i GPS. Zaletami tej darmowej aplikacji są intuicyjność obsługi oraz bogactwo treści opisującej przyrodę z licznymi fotografiami. Dodatkowo system czujników pozwala na analizę wykorzystania przez użytkowników treści i określenie przepustowości ścieżki edukacyjnej. Mobilna aplikacja daje możliwość wsparcia procesu edukacji, odciąża pracowników nadleśnictwa w okresach natężonych odwiedzin ścieżki oraz umożliwia powrót do przekazywanych treści. Aplikacja jest dostępna w sklepach Google Play i App Store, działa na smartfonach oraz tabletach z systemami Android i IOS.

W wielu referatach podkreślano konieczność współpracy leśników z różnymi grupami społecznymi i zawodowymi. W niektórych przypadkach brak tej współpracy nie jest winą leśników. – *Ci, którzy mienią się ochroniarzami przyrody powinni traktować leśników jako sprzymierzeńców, z którym trzeba współpracować. Niestety leśnicy często traktowani są jako przeciwnicy, ludzie, którzy niewiele rozumieją i wiedzą. Tymczasem to grupa zawodowa doskonale wykształcona (40% pracowników Lasów Państwowych ma wyższe wykształcenie) potrafiąca spojrzeć na lasy i ochronę przyrody globalnie* – mówiono.

Komunikacja i edukacja leśna to również spokojna rozmowa na trudne tematy, bo dużo jest jeszcze do zrobienia dla dobra polskich lasów i ojczyściej przyrody.

Tekst i zdjęcia: Jacek Zyśk